

عنوان مقاله:

خوانش عوامل موثر بر شکلگیری اتمسفر فضایی مساجد معاصر با تکیه بر نظریه داده‌بنیاد

محل انتشار:

ماهنامه باغ نظر، دوره 18، شماره 95 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

شیده پرتو - پژوهشگر دکتری، گروه معماری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

ویدا نوروز برازجانی - عضو هیئت علمی گروه معماری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

شروین میرشاهزاده - عضو هیئت علمی گروه معماری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

بیان مسئله: علیرغم تعاریف متعددی که در محافل دانشگاهی تا کنون از مسجد ارائه شده است، بیشک تعریف مسجد بدون در نظر گرفتن مخاطب آن تعریف کاملی نخواهد بود، زیرا یکی از اصلیترین کارکردهای مساجد ایجاد بستری برای برقراری ارتباط معنوی بین انسان و خالق یکتاست. این ارتباط از ابتداییترین نوع مسجد تا مساجد امروزی بخشی جداییناپذیر از کارکرد مساجد بوده است. از این رو انسان و ادراک او در این فضای مقدس اهمیت فراوانی مییابد. تجربیهای اصلی که در فضاهای انسانساخت شکل میگیرند تجربیاتی هستند که تحت تاثیر عوامل متعددی به وجود آمدهاند؛ تجربیاتی که معماران و پدیدارشناسان به آن اتمسفر میگویند. این پژوهش به دنبال شناخت عوامل تاثیرگذار بر ادراک مخاطب از اتمسفر فضای مساجد است. سوال و هدف پژوهش: هدف از انجام این پژوهش «شناخت عوامل تاثیرگذار بر ادراک مخاطب از اتمسفر فضای مساجد» است و سعی دارد به این پرسش پاسخ دهد که چه عواملی در انتقال اتمسفر فضایی یک مسجد میتوانند تاثیرگذار باشند. روش پژوهش: این پژوهش به روش کیفی انجام شده است. از لحاظ سرشت دادهها، متنی، معنایی و ناساختمند، از لحاظ منطق اندیشیدن، استقرایی و از لحاظ سطح تحلیل، از نوع تفسیری است. راهبرد انتخابی در این پژوهش راهبرد نظریه داده‌بنیاد و تحلیلها به روش کدگذاری سیستماتیک اشتراوس و کوربین با کمک نرمافزار MaxQDA انجام شده است. نتیجهگیری: یافتههای پژوهش نشان از این دارند که در ادراک مخاطب از اتمسفر فضای مساجد، طراح با تدابیری چون به حداقل رساندن درگیری حواس مخاطب و یا بهکارگیری صحیح نمادها و نشانهها و بهره‌مندی از نصوص دینی میتواند تا حدودی (و نه به صورت قطعی) در راستای شکلدادن به اتمسفر فضایی مسجد دخیل باشد. عواملی چون تجربیات احساسی مخاطب هنگام مواجهه با فضا، جریانهای فکری حاکم، وقایع تاریخی و شرایط جغرافیایی موضوعاتی خارج از کنترل شخص طراح در شکلدادن به اتمسفر فضای مساجد هستند. از این رو عوامل موثر بر انتقال اتمسفر فضایی یک مسجد در بخشهایی قابلکنترل و در بخشهایی غیرقابلکنترل هستند. در نتیجه هیچگاه نمیتوان ادعا کرد که معماری بهتنهایی بتواند عامل تاثیرگذاری در انتقال اتمسفر فضای مسجدی باشد.

کلمات کلیدی:

اتمسفر، تجربه فضایی، مساجد معاصر، ادراک مخاطب

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1189056>

